

ULUSLARARASI

II. Trakya Bölgesi Kalkınma - Girişimcilik Sempozyumu

1-2 EKİM 2010
İğneada - Kırklareli

BULGARİSTAN

Edirne

Kırklareli

Bildiriler Kitabı

I

İstanbul

Tekirdağ

Çanakkale



Kırklareli Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi



Kırklareli Üniversitesi - 2011

ULUSLARARASI

II. Trakya Bölgesi Kalkınma - Girişimcilik Sempozyumu

1-2 EKİM 2010
İğneada - Kırklareli

Bildiriler Kitabı I

Editör

Yrd. Doç. Dr. Muharrem ÖZTEL
Arş. Gör. Hüseyin BURGAZOĞLU



Kırklareli - 2011

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

**Uluslararası II. Trakya Bölgesi
Kalkınma - Girişimcilik Sempozyumu
Bildiri Kitabı I**

Kırklareli Üniversitesi Yayınları: 2

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yayınları: 1

Yayın Koordinatörü
Yrd. Doç. Dr. Baki Çakır

Editör
Yrd. Doç. Dr. Muharrem Öztel
Arş. Gör. Hüseyin Burgazoglu

Kapak Tasarımı
Yrd. Doç. Dr. Mehmet Han Ergüven
Abdurrahim Yüce

İç Düzen
Abdurrahim Yüce

Baskı Sayısı
1. Basım

Baskı Adedi
2000

ISBN

Baskı Tarihi
Nisan 2011

Baskı Yeri
Erkam Matbaası
Organize Sanayi Bölgesi
Turgut Özal Cad.No: 117/2 A-D
İkitelli / İstanbul

Yayıncı adresi:

Kırklareli Üniversitesi Rektörlüğü
Kültür Merkezi A Blok / KIRKLARELİ
Tel: 0 288 212 96 70 (10 Hat)
Fax: 0 288 212 96 79
Web: www.kirklareli.edu.tr

© KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ

Bu kitabın bütün yayın hakları Kırklareli
Üniversitesi'ne aittir.

İÇİNDEKİLER

Takdim	VII
Önsöz	IX
Açılış Programı / Openning Program	1

GİRİŞİMCİLİK ÖRNEKLERİ EXAMPLES OF ENTREPRENEURSHIP

The Relationship between Government Investments and Firm Agglomerations at TR21 Sub-Region: Panel Causality Analysis Research Assistant Ibrahim AL, Associate Professor Mustafa Kemal DEGER, Research Assistant Murat Can GENC	29
Role of Entrepreneurship of Private Sector: An Overview to Sugar Industry Samet KAVOĞLU	39
Geleneksel Gıdalarda Pazarlama ve Girişimcilik: “Tekirdağ Peynir Helvası Örneği” Marketing and Entrepreneurship in Traditional Foods: “Tekirdag Cheese Halva as an Example” Öğr. Gör. Tuna ŞENER, Öğr. Gör. Cem KOLUKIRIK, H. Selçuk ETİ	47

GİRİŞİMCİLİK - KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ ENTREPRENEURSHIP - WOMEN ENTREPRENEURSHIP

Sosyal Girişimcilik Social Entrepreneurship Yrd. Doç. Dr. Tülay GÜZEL	59
Kadın Girişimciliği ve Kooperatifler Women Entrepreneurship and Cooperatives Yrd. Doç. Dr. Gülen ÖZDEMİR, Arş. Gör. Dr. Emine YILMAZ	71

Kadın Girişimcilerin Ekonomik Sürece Katılımları ve Örgütlenme Yaklaşımları

Women Enterprises' Participation to Economic Process and Organization Approaches

Dr. Emine YILMAZ, Yrd. Doç. Dr. Gülen ÖZDEMİR, Yrd. Doç. Dr. Yasemin ORAMAN,
Dr. Sema KONYALI 81

ALTERNATİF ENERJİ KAYNAKLARI ALTERNATIVE ENERGY SOURCES

Enerji Verimliliği Kapsamında Yapılarda Doğal Aydınlatma Yöntemleri: Kırklareli Örneği

Natural Illumination Methods as Part of Efficient Use of Energy: Kırklareli as an Example

Öğr. Gör. Sertaç GÖRGÜLÜ, Yrd. Doç. Dr. Süreyya KOCABEY,
Yrd. Doç. Dr. İzzet YÜKSEK, Yrd. Doç. Dr. Bahtiyar DURSUN 97

Trakya Bölgesinin Biyogaz Potansiyeli ve Mevcut Potansiyelin Bölge Ekonomisine Katkısı Üzerine Bir İnceleme

A Review for the Biogas and Contribution of Present Potential to the Economy of the Region

Arş. Gör. Cem DOĞRU 113

Organik Atıklardan Biyogaz Üretimi

Production of Biogas from Organic Waste

Prof. Dr. Aydın GÜREL, Arş. Gör. Zeynep ŞENEL 123

GİRİŞİMCİLİK - EĞİTİM İLİŞKİSİ ENTREPRENEURSHIP - EDUCATION

Innovative Entrepreneurship in Selected Countries: The Case of Turkey, Bulgaria and Romania

Öğr. Gör. Dr. A.Orçun SAKARYA 137

Farklı Eğitim Düzeyindeki Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Konusunda Görüş Farklılığının Araştırılması

Research on Diversity of Views of University Students in Different Levels of Education about Entrepreneurship

Prof. Dr. Cengiz YILMAZ, Yrd. Doç. Dr. Tuncer ÖZDİL, Arş. Gör. Didem TEZSÜRÜCÜ,
Öğr. Gör. Yasin KARADENİZ 157

Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri: Yalova Ve Kadir Has Üniversitelerinde Yapılan Karşılaştırmalı Bir Araştırma

Inclination to Entrepreneurship of Vocational High School Students: A Comparative Research by Yalova and Kadir Has Universities

Yrd. Doç. Dr. Orhan KOÇAK, Yrd. Doç. Dr. Ersin KAVİ 175

KIRSAL KALKINMA RURAL DEVELOPMENT

KÖYDES Project as a Instrument of Rural Development and Its Effect on the Infrastructure of Villages of Kırklareli

Dr. Gökhan ZENGİN 193

Şikago Kenti Örneğinde Ekonomik Coğrafyanın Yeniden Keşfi ve Trakya Bölgesi İçin Çıkarılabilecek Dersler

Reassessment of Chicago Economic Geography and Lessons for Thrace

Mehmet Lütfi ARSLAN 211

Trakya Bölgesindeki Tarımsal Üreticilerin Ek Gelir Olanakları: Tarım Turizmi
Additional Income Opportunities for the Agricultural Producers in Thrace: Agricultural Tourism

Dr. Harun HURMA, Doç. Dr. Ahmet KUBAŞ, Öğr. Gör. Çağdaş İNAN..... 219

TURİZM - MARKALAŞMA

TOURISM - BRANDING

Destinasyon Markalaşması: Vize'nin Turizm Destinasyonu Olarak Pazarlanması ve Markalaşması

Destination Branding: Marketing and Branding of Vize as a Touristic Destination

Yrd. Doç. Dr. Kamil MALKOÇLU, Yrd. Doç. Dr. Nihat Kamil ANIL, Öğr. Gör. Ebru BİLGEN 231

City-Branding and It's Effect on the Local Development: Can Kırklareli Become A City Brand?

Arş. Gör. İskender GÜMÜŞ, Arş. Gör. Gökhan ÖVENÇ 247

Şehir Markası Yaratma Süreci ve Marka Şehir Çerçevesinde Kırklareli İlinin Değerlendirilmesi

Contributions of City-branding to Socio-economic Development

Yrd. Doç. Dr. Gülnur ETİ İÇLİ, Arş. Gör. Beste Burcu VURAL 259

TURİZM VE BÖLGESEL KALKINMA

TOURISM AND REGIONAL DEVELOPMENT

Bölgesel Kalkınmada Turizmin Etkisi: Bozcaada-Gökçeada Arz Kesimi Üzerine Araştırma

The Role of Tourism in Regional Development: A Research on Tourism Supply of Bozcaada and Gökçeada

Öğr. Gör. Murat AKSU, Öğr. Gör. Bahadır SEZER, Öğr. Gör. Ali ÇAKIR 281

Çiftlik Turizminin Sosyoekonomik Kalkınmaya Etkileri: Trakya Bölgesi İçin Oluşturulabilecek Stratejiler

Effects of Farm-based Tourism on Socio-Economic Development: Possible Strategies for Thrace Region

Yrd. Doç. Dr. Kaplan UĞURLU 295

Bölgesel Kalkınma Farklılıklarının Giderilmesinde Turizm Sektörünün Rolü ve Önemi

The Role and Importance of Tourism Industry about Removing Regional Development Differences

Yrd. Doç. Dr. Nur ERSUN, Yrd. Doç. Dr. Kahraman ARSLAN 317

YENİLENEBİLİR ENERJİ VE KALKINMA RENEWABLE ENERGY AND DEVELOPMENT

Kırklareli İlinde Yenilenebilir Enerji Kaynakları Kullanımının Bölgesel Kalkınmaya Olan Etkilerinin İncelenmesi

A Research on Effects of Using Renewable Energy Resources on Regional Development in Kırklareli

Yrd. Doç. Dr. Bahtiyar DURSUN, Öğr. Gör. Tarkan PERAN 335

Kırsal Turizmde Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Kullanılması: Poyralı Köyü'nde Uygulanabilirliği

Use of Renewable Energy Sources in Rural Tourism: Practicability in Village of Poyralı

Öğr. Gör. Ali ÇAKIR, Öğr. Gör. Gülay ÇAKIR, Sibel DURSUN,
Yrd. Doç. Dr. Bahtiyar DURSUN 347

1990-2010 Dönemi Organik Tarım Uygulamaları, Trakya Bölgesi'nin Görünümü ve Gelecek Perspektifi

Organic Agricultural Applications Between 1990-2010, The Current Outlook of Thrace and its Future Perspective

Yrd. Doç. Dr. Mustafa CANBAZ, Arş. Gör. Can Ahmet GENERAL, Arş. Gör. Ülfet İŞÇİ .. 357

Tarımsal Atıkların Değerlendirilmesinin, Yenilenebilir Enerji Kaynakları Ve Sürdürülebilir Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi, Tekirdağ İli Uygulaması

Evaluation of Using Agricultural Waste as Renewable Energy Resources and Sustainable Development: An Application in Tekirdag

Prof. Dr. Necdet ÖZÇAKAR, Hasan BAKIN 375

BÖLGESEL VERİMLİLİK REGIONAL PRODUCTIVENESS

Kriz Ortamında Kırklareli İlinde Bulunan Firmaların Verimlilik Analizi

Öğr. Gör. Fatma BUTUŞ, Öğr. Gör. Ayşe ANIL, Öğr. Gör. Tülay TOP 405

ISO 9001 Kalite Yönetim Sisteminin KOBİ'lerin Performanslarına Etkisi: Kırklareli İlinde Bir Uygulama

Effects of ISO9001 Quality Management Systems on SMEs: An Application in Thrace

Arş. Gör. Öznur AYDINER, Öğr. Gör. Yasin ÇAKIREL, Öğr. Gör. Ali GÖRENER 413

Otel İşletmelerindeki İşgörenlerin İş Tatmini: Kocaeli ve Yalova Örneği

Prof. Dr. Derman KÜÇÜKALTAN, Arş. Gör. Duygu TALİH, Öğr. Gör. Şeniz ÖZHAN 433

EMEK - İSTİHDAM İLİŞKİSİ LABOR - EMPLOYMENT RELATIONSHIP

Sosyal İçerme Açısından Eski Hükümlülerin Girişimciliğe Yönlendirilmesi ve Denetimli Serbestlik Faaliyetleri

Orientation of Old Prisoners to Entrepreneurship in the Perspective of Social Inclusion and Applications of Supervised Liberty

Yrd. Doç. Dr. Ersin KAVİ, Öğr. Serdar Altun 449

Labor Market in Health Sector in Republic of Bulgaria, Ass. Prof. N. Atanasov, PhD, Ass. R. Stoianova	463
Edirne Sanayi Sitesinde Çalışan İş Görenlerin Mobbinge Uğrama Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Yapılan Bir Araştırma A Research Conducted to Determine Level of Mobbing on Employees in Edirne Industrial Estate Doç. Dr. Agah Sinan ÜNSAR	473

FİNANSAL GELİŞMELER VE TİCARET FINANCIAL DEVELOPMENT AND TRADING

Trakya Bölgesinin Kalkınmasında Bölgesel Planlama Yaklaşımı İhtiyacı ve Planlama Modeli Önerisi The Need for a Regional Planning Perspective on Development of Thrace and Planning Model Suggestion Yrd. Doç. Dr. Nur ERSUN, Yrd. Doç. Dr. Kahraman ARSLAN	487
Türkiye’de Kalkınma Ajansları: Trakya Kalkınma Ajansı Örneği Turkish Development Agencies: Thracian Development Agency as an Example; Thracian Development Agency Yrd. Doç. Dr. Nihat Kamil ANIL, Yrd. Doç. Dr. Kamil MALKOÇLU, Öğr. Gör. Ömer Sinan PEHLİVAN	507

BÖLGESEL KALKINMANIN TARİHSEL BOYUTU HISTORICAL PERSPECTIVE OF REGIONAL DEVELOPMENT

Osmanlı Döneminde Balkan Kökenli İşgücünün ve İşletmecilerin Ereğli Madenlerinin Gelişmesine Katkıları The Contributions of Balkan Labor Force and Businessmen to the Development of Ereğli Mineral Resources in Ottoman Empire Yrd. Doç. Dr. Hamdi GENÇ	525
Customs Registers In The Second Half Of The Nineteenth Century On Ottoman Danubian Ports: Rules Of The Game In Ottoman Trade Arş. Gör. Gökçen COŞKUN ALBAYRAK	535

TARIMSAL VERİMLİLİK AGRICULTURAL EFFICIENCY

Effects of Dietary VITASIL® on the Growth Performance of Carp (Cyprinus caprio) Cultivated in a Recirculation System Assist. Prof. Alexander ATANASOV, Assist. Prof. Zhivko ZHELEV, Assoc. Prof. Veselin IVANOV, Galin NIKOLOV	551
Protein Levels in the Feed of Carp (Cyprinus caprio) on Cultivated in Recirculation System Prof. Yordan STAYKOV, Assist. Prof. Zhivko ZHELEV, Assoc. Prof. Veselin VIDEV, Assist. Prof. Alexander ATANASOV	555
Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modelinin Bölgesel Kalkınma Açısından Değerlendirilmesi Regional Development-based Evaluation of Production and Support Model for Agricultural Production Areas Yrd. Doç. Dr. Gökhan UNAKITAN, Dr. Harun HURMA, Dr. Celal DEMİRKOL	559

KIRSAL KALKINMA VE REKABET RURAL DEVELOPMENT AND COMPETITION

Contribution of Thrace Region to Competitive Sectors of Turkey

Assist. Prof. Adem BALTACI, Res. Assist. Huseyin BURGAZOGLU,
Res. Assist. Selver KILIC 573

Kendi İşini Kurma ve Girişimcilik Ruhu Ticaret Meslek Liselerinde Girişimcilik Ruhu Üzerine Bir Alan Araştırması

Setting One's Own Business and Spirit of Entrepreneurship
Yrd. Doç. Dr. Selami ÖZCAN, Yrd. Doç. Dr. H. Yunus TAŞ 585

Kırsal Kalkınma Açısından İletişim ve Girişimcilik İlişkisi Communication-Entrepreneurship Relationship in terms of Rural Development

Arş. Gör. Zeynep ŞENEL, Prof. Dr. Aydın GÜREL 599

BÖLGESEL KALKINMA VE FİNANS REGIONAL DEVELOPMENT AND FINANCE

Türkiye’de Finans Piyasasının Gelişim Seyrinde Katılım Bankacılığının Yeri The Role of Participation Banking in the Development of Turkish Financial Market

Yrd. Doç. Dr. Ferhat SAYIM, Arş. Gör. Özlem ÖZMEN 611

2008 Küresel Finansal Krizinin Türkiye ve Trakya Bölgesi Üzerine Etkileri: Mukayeseli Bir Analiz

**The Impacts Of Global Financial Crisis On Turkey and Thrace: A
Comparative Analysis**
Yrd. Doç. Dr. Ayfer GEDİKLİ 635

Trakya Bölgesi’nde Tarım Sektörünün Finansmanında Kullanılan Banka Kredilerinin Gelişimi: 2000–2010 Dönemi Karşılaştırmalı Bir Analiz

**Development Process of the Bank Loans for the Agricultural Sector in
Thrace: A Comparative Analysis Covering 2000-2010**
Yrd. Doç. Dr. Mustafa CANBAZ, Arş. Gör. Mevlüt CAMGÖZ 665

BİLGİ - İLETİŞİM VE DIŞ TİCARETİN GELİŞİMİ INFORMATION - COMMUNICATION AND DEVELOPMENT OF FOREIGN TRADE

Şehirlerin Markalaşması ve Şehir Markası Oluşturmada Sembol Yapılar: Çanakkale Örneği

**City-branding and The Role of Symbolic Structures in City-branding
Process: Canakkale as an Example; (The Dardanelles)**
Doç. Dr. Mehmet MARANGOZ, Prof. Dr. Günel ÖNCE, Arş. Gör. Hale ÇELİKKAN 681

In the Thrace Region Use of Information and Communications Equation, in the “Integrated Management Information Systems” for the Information Production Process Development and Entrepreneurship

Dr. Filiz GÜLTEKİN KÖSE 701

EĞİTİM, BÜTÇE VE PLANLAMA EDUCATION, BUDGET AND PLANNING

E-commerce Security

Instructor Serdar CANBAZ 715

Implementation of ICT in education – case study in Trakia University

Associate Prof. Lina YORDANOVA, Chief Assist. Prof. Gabriela KIRYAKOVA,
Senior Assist. Prof. Nadezhda ANGELOVA 735

Merkezi Yönetim Bütçesi İle İlişkileri Açısından Trakya Bölgesinin İncelenmesi

An Analysis On Thrace Based On Its Relations With Central Administration Budget

Prof. Dr. Naci B. MUTER, Yrd. Doç. Dr. Selçuk İPEK 757

Bölgesel Kalkınma ve Girişimci Üniversite İlişkisi: Anadolu Üniversitesi Örneği

Relationship between Regional Development and Entrepreneur University: Anatolia University as an Example

Öğr. Gör. Sevgi SEZER 771

KIRSAL KALKINMA VE TARIM RURAL DEVELOPMENT AND AGRICULTURE

Cumhuriyetin İlk Yıllarında (1923–1930) Kırklareli’nde Tarım-Hayvancılık, Ticaret ve Sanayinin Gelişimi

Development of Agriculture, Stockbreeding, Trade and Industry in Kırklareli in the first years of Republic (1923–1930)

Yrd. Doç. Dr. V. Türkan DOĞRUÖZ 795

Üretici Örgütlerinin Kırsal Kalkınma Yönünden Değerlendirilmesi: Kayalıköy ve Kırklareli Barajları Sulama Kooperatifleri Örneği

Development-based Evaluation of Agricultural Production Organizations: Example; Irrigation Associations for Kayalıköy and Kırklareli Dams

Dr. Erol ÖZKAN, Dr. Harun HURMA, Uzm. Başak AYDIN, Yrd. Doç. Dr. Erkan AKTAŞ,
Yrd. Doç. Dr. Gülen ÖZDEMİR, Doç. Dr. Ömer AZABAĞAOĞLU 811

Biyolojik Çeşitliliğin Korunmasının Önemi ve Hayvancılık Sektöründe Sunduğu Ekonomik Fırsatlar

Importance of Protecting Biological Diversity and Its Economic Opportunities for the Stockbreeding Sector

Hasan BAKIN, Yrd. Doç. Dr. Eser Kemal GÜRCAN 825

DOĞA VE SOSYOEKONOMİK DEĞERLER NATURE AND SOCIOECONOMIC VALUES

Korunan Alanların Sosyo-Ekonomik Değeri Ve Yöre Halkının Yararlanma Olanakları: İğneada Longoz Ormanları Milli Parkı Örneği

Socio-economic Value of Protected Areas and Opportunities for Local Population to Benefit From These Areas: Example; Longoz Forest in Igneada

Dr. Harun HURMA, Yrd. Doç. Dr. Murat ÖZYAVUZ, Dr. Murat CANKURT 847

Sürdürülebilir Kalkınmada Biyosfer Rezervlerinin Önemi: İğneada Longoz Ormanları Örneği

Importance of Biosphere Reservoirs on Sustainable Development: Example of Igneada Longoz Forest

Yrd. Doç. Dr. Murat ÖZYAVUZ 859

Yıldız Dağları Kırsal Mimari Mirasının Turizm Amaçlı Kullanımı

Use of Yıldız Mountain Rural Architecture as a Touristic Area

Yrd. Doç. Dr. İzzet YÜKSEK 875

**TARİHSEL SÜREÇTE SOSYOEKONOMİK YAPI
HISTORICAL PROCESS OF SOCIOECONOMIC STRUCTURE**

20.yy Başlarında Rumeli Vilayetleri'nin Mali Gücü (1325-1329/1909-1912)

Financial Capabilities of Rumelian Provinces in Early 20th century (1325 - 1329 / 1909 - 1912)

Yrd. Doç. Dr. Muharrem ÖZTEL 885

Kapanış Oturumu / Closing Session 901

İndeks 927

Sempozyumdan Görüntüler 931

Kadın Girişimcilerin Ekonomik Sürece Katılımları ve Örgütlenme Yaklaşımları

Dr. Emine YILMAZ¹

Yrd. Doç. Dr. Gülen ÖZDEMİR²

Yrd. Doç. Dr. Yasemin ORAMAN³

Dr. Sema KONYALI⁴

Özet

Girişimcilik, ülkelerin ekonomik ve sosyal gelişimindeki önemli itici güçlerden birini oluşturmaktadır; özellikle kullanılmayan potansiyeli etkin hale getirmek ve yeni iş sahaları oluşturmak açısından, kadınların girişimciliğinin teşvik edilmesi önemli olmaktadır. Ülkemiz nüfusunun yaklaşık yarısını oluşturan kadınların ekonomik hayatta yeterince etkin olmadığı görülmektedir. Bu çalışmanın başlıca amacı kadın girişimciliği açısından Tekirdağ ili örnek alınarak mevcut durumu tespit ederek, bu konuda kadın girişimciler arasında farkındalık yaratmaktır.

Tekirdağ'da meslek odalarına kayıtlı ve aktif olarak faaliyette bulunan yaklaşık 800 kadın girişimci bulunmaktadır. Bu çalışmada çeşitli iş kollarındaki bu girişimci kadınların %10'u ile yüz yüze anket yapılmıştır. Araştırmaya katılan kadın girişimcilerin sosyo-demografik özellikleri, sermaye kaynakları ve iyi bir girişimcide olması gereken özellikler araştırılmıştır. Özellikle finansal kaynaklara ulaşma ve diğer aşamalarda yeterlilikleri ele alınmıştır. Ayrıca kadın girişimcilerin dayanışma ve örgütlenme açısından etkinlikleri incelenmiştir.

1. Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

2. Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

3. Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

4. Namık Kemal Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü

Araştırma sonucunda kadın girişimcilerin iş hayatına daha çok son yıllarda, küçük işletme niteliğinde ve kadınlara yönelik alanlarda faaliyette bulundukları tespit edilmiştir. Ayrıca yapılan MANOVA analizine göre eğitim grupları arasında, bağımsız çalışmaktan hoşlanmak, esnek çalışma saatleri olması ve farklı hareketli işler yapmak gibi istekler yönünden farklılık olduğu belirlenmiştir.

Kadınların iş dünyasına girmesi her geçen sürede artarak devam etmektedir. Bu nedenle kadın girişimcileri teşvik etmek için gerekli çalışmaların yapılması ve bu alanda politikalar geliştirmek ülkemiz ekonomisi açısından önemli hale gelmektedir.

Anahtar Kelimeler : Girişimci Kadın, Örgütlenme, Ekonomik Süreç, MANOVA Analizi

Women Enterprises' Participation To Economic Process and Organization Approaches

Abstract:

Entrepreneurship comprises one of the important drawing forces in the social and economical development of the countries, and it is important that women's entrepreneurship should be encouraged in that potential that is not used can be active and new business areas can be produced. It is seen that women making up nearly half of our country's population are not active enough in the economic life. The basic aim of this study is to determine the present situation by taking Tekirdağ city as an example in terms of women entrepreneurship and to create awareness among women enterprise in this aspect.

There are almost 800 women enterprises that are recorded in trade association and that actively work in Tekirdağ. In this study, a survey has been carried out face to face with ten per cent of these enterprising women in various business lines. The socio-demographic features of the women enterprises joining the study, capital sources and the essential qualities that a good enterprise should own have been researched. Especially the financial resources and their competence in other processes have been accessed. Also, women enterprises' efficiency in solidarity and organization have been researched.

In the end of the research, it has been determined that recently women enterprises have been active mostly in the areas that are in the form of little running and women-oriented. Also, according to MANOVA analysis, there are some differences among the education groups in terms of demands such as liking working independently, flexible working hours and doing different energetic jobs. Women's entrance to working life increasingly continues at every moment. So it is getting important for our country's economy that necessary works should be done to encourage women enterprises and that policies should be developed in this area.

Keywords: Woman Entrepreneur, Organization, Economic Process, MANOVA analysis

1. Giriş

Gelişmiş lkelerde ki artan kadın girişimci sayısı ve AB, OECD, BM gibi uluslararası kuruluşların kadın girişimciliğini destekleyici ve yaygınlaştırıcı politikalar izlemesi Türkiye’de kadın girişimciler ile ilgili çalışmalar yapılmasında etkili olmuştur. Fakat buna rağmen lkemizde, Batı’lı ülkelerde olduğu kadar kadın girişimciliğinde önemli gelişmeler olmamıř⁵ veya oldukça yavaş olmuştur. Türkiye’de ancak 1980’li yıllardan itibaren kadınların işgücüne katılımı konusunda yapılan çalışmalar ynnluk kazanmış ve 1990’lı yıllarda da bu çalışmalar belli bir düzeye ulaşmıştır. Son yıllarda medyanın da yardımıyla kadın girişimcilere olan ilgi artmıştır. Kadın girişimciliğine yönelik olan bu ilgi, özellikle gelişmekte olan ülkelerde benimsenen ihracata yönelik kalkınma stratejileri ile yakından ilişkilidir. Gelişmekte olan ülkelerin ithal ikamesi politikasında yaşanan sorunlar, yurt içi kaynak kullanarak küresel pazarla bütünleşme yollarının aranmasına neden olurken, kullanılan girdiler açısından ithalata bağımlı olmayan emek yoğun sektörlerin ve bu sektörlerde istihdam edilen “kadın emeği”nin önemini arttırmıřtır⁶.

Yapılan çeşitli tanımlamalara göre, kadın girişimci, evinin dışında kendi adına veya ortaklık sıfatıyla bir veya birkaç işyeri olan; herhangi bir mal veya hizmetin üretilmesi, pazarlanması ve tüm işletme faaliyetleri ile ilgili kararlar alan ve yürüten, işe ilişkin ilişkiye girilmesi gereken gerçek ve tüzel kişiler ile kendi adına ilişki kuran ve işinden elde ettiği kazancın kullanımı üzerinde söz sahibi olan kiřidir⁷⁻⁸⁻⁹.

Türkiye’de kadınların ekonomik faaliyetlere katılımlarının sınırlı olması genellikle; aile içindeki rol, bu role bağlı tercihler ve aile içindeki ataerkil ilişkilerle açıklanmaya çalışılmıştır. Kadınların Türkiye’de girişimcilik faaliyetleri, temelde yapısal uyum politikalarının etkisiyle azalan hane gelirlerine yönelik geliştirilen “kadınların kendi başlarına küçük işyeri kurma girişimlerine” dayanmaktadır. Kadınların gerek haneye ek gelir sağlamak ve gerekse ücretli işlerde çalışma çabalarının artması onların ekonomik faaliyetlere girişini hızlandırmıřtır¹⁰.

Türkiye’de kadınları girişimci olmaya iten nedenlerin başında, makro ekonomik koşullardan kaynaklanan hane halkı gelirindeki olumsuz etkileri azaltma çabası gelmektedir.

Bu konuyla ilgili olarak elik ve Özdevecioğlu’nun¹¹ Nevşehir’de yaptıkları araştırmada, kadın girişimcilerin kendi sermayeleri ile işlerini kurdukları ve ekonomik

5. Cemile elik ve Mahmut Özdevecioğlu, “Kadın Girişimcilerin Demografik zellikleri ve Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Nevşehir İlinde Bir Araştırma”, 1. Orta Anadolu Kongresi, Nevşehir, 2001, 487-498.
6. Abdullah Soysal, “Türkiye’de Kadın Girişimciler: Engeller ve Fırsatlar Bağlamında Bir Değerlendirme”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt 65, sayı 1, Ankara, 2010
7. Tamer Müftüoğlu, “Girişimcilik”, Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi Ders Kitapları Yayın no:18, Eskişehir, 2000, 69
8. Yıldız Ecevit, “Kadını Girişimciliğe zendirme ve Destekleme Paneli, Bildiriler ve Tartışmalar”, Ankara: Devlet Bakanlığı Kadın ve Sosyal Hizmetler Mteşarlığı Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Eğitim Serisi, Yayın No:74, 1993, 20
9. Mehmet Ali Gürol, “Türkiye’de Kadın Girişimci ve Küçük İşletmesi: Fırsatlar, Sorunları, Beklentiler ve neriler”, Atılım Üniversitesi Yayını-2, Ankara, 2000, 25
10. Nalan Yetim, “Sosyal Sermaye Olarak Kadın Girişimciler: Mersin rneği,” eab.ege.edu.tr/pdf/2_2/C2-S2-%20M8.pdf (İndirilme Tarihi: 04.11.2008), 2008
11. Cemile elik ve Mahmut Özdevecioğlu, “Kadın Girişimcilerin Demografik zellikleri ve Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Nevşehir İlinde Bir Araştırma”, 1. Orta Anadolu Kongresi, Nevşehir, 2001, 487-498.

açından ailelerine katkıda bulunmak amacıyla, kadınlık rollerine de sıkı sıkıya bağlı kalmak şartıyla girişimcilik yaptıkları belirlenmiştir. Çakıcı'nın¹² Mersin'de 160 girişimci kadın üzerinde yapmış olduğu bir diğer araştırmada; kadınların işlerini daha çok yalnız başlarına kurdukları, işlerini büyük ölçüde sevdikleri için yaptıkları, büyük bir bölümünün herhangi bir ticari ve iş deneyimine sahip olmadan işlerini kurdukları, başlangıç sermayelerini ise daha çok aile ve akrabalarından temin ettikleri tespit edilmiştir.

Türkiye'de 1990'lı yıllardan itibaren kadın girişimcileri ile ilgili yapılan çalışmalarda; iş kadınlarının yarısından fazlasının ticaret sektöründe girişimci olduğu, genellikle 30-39 yaş diliminde yer aldığı ve yarısına yakınının eğitim düzeyinin sadece lise eğitimi düzeyinde kaldığı ve genellikle kentli oldukları belirlenmiştir. Türkiye'de girişimci kadınları belirleyen temel karakteristikler ise; kendine güvenli, cesaretli ve sabırlı olmalarıdır. Kadınlar, erkek girişimcilerle karşılaştırıldığında kârdan çok sosyal itibara önem vermekte, risk almada erkek girişimcilere oranla daha temkinli hareket etmekte ve daha az özgüvenli bulunmaktadır⁶.

Ayrıca Türkiye'de işverenler içerisinde kendi işini kuran ve girişimcilik faaliyetleri içerisinde olan kadınların oranı %13 olarak belirlenmiştir¹³.

Türkiye'de kadınların girişimciliğini desteklemeye yönelik çalışmaların oldukça çeşitli olduğu söylenebilir. Kadın girişimciliğini destekleme ve geliştirme kapsamında; Başbakanlık, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM), Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), Bankalar (Vakıfbank, Ziraat Bankası, Halk Bankası), Türkiye İş Kurumu (İŞKUR), KOSGEB İş Geliştirme Merkezleri, Sosyal Riski Azaltma Projesi (SRAP), (Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM), Girişimci Destekleme Merkezleri (GİDEM), Kadın Emekini Değerlendirme Vakfı (KEDV), Kadın Girişimciler Derneği (KAGİDER), Kadın Dayanışma Vakfı (KADAV), Kadın Merkezi (KA-MER), Türkiye Kalkınma Vakfı (TKV), Türk Grameen Mikro kredi Projesi, Türkiye İsrafi Önleme Vakfı (TİSVA) gibi oluşum ve projeler sıralanabilir¹⁴.

Diğer taraftan kadınların aktif bir şekilde iş hayatında yer alması bağlamında, son yıllarda çeşitli kurum ve kuruluşlarca gerçekleştirilen bazı çalışmalar da şu şekilde sıralanabilir¹⁵ : 2007 yılında Gelir Vergisi Kanunu'nda yapılan değişiklikle, ev içi üretimden elde edilen gelirlerde vergiden muafiyet getirilmiştir. 2007-2013 dönemini kapsayan Dokuzuncu Kalkınma Planı'nda kadın girişimciliğinin desteklenmesi amacıyla birtakım tedbirler alınmıştır. Kadın girişimciliğinin desteklenmesi amacıyla bankalar kredi programlarını daha etkin hale getirmişlerdir. Türkiye Halk Bankası "Girişimci Destek Paketi"ni devreye sokmuştur. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Kadın Girişimciler Kurulunu kurmuştur. Yukarıda da

12. Ayşehan Çakıcı, "Mersin'deki Kadın Girişimcilerin İş Kurma Öyküsü ve İş Kuracak Kadınlara Öneriler", 11. Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon, 2003, 87-88

13. Edip Özü, Recep Kılıç, Taşkın Kılıç, "Cam Tavan Sendromu ve Kadınların Üst Düzey Yönetici Pozisyonuna Yükselmelerindeki Engeller: Balıkesir İli Örneği," Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi Dergisi, 2007, 14 /2: 117-135.

14. Gülay Toksöz, "İşgücü Piyasasının Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Analizi ve Bölgeler Arası Dengesizlikler," Çalışma ve Toplum, 4, 2007.

15. Nuray Kansız, Şebnem Akın Acuner, "Üretim ve İstihdama Katılımda Kadının Yeri," Kalkınmada Anahtar Verimlilik Dergisi, 20/240, 2008.

ismi geçen kamu kuruluşları, meslek örgütleri ve sivil toplum kuruluşları tarafından kadın girişimciliğini arttırmaya yönelik uygulamaya aktarılan ve yürütülen projeler de bu kapsamda ifade edilebilir. Diğer taraftan KOSGEB, Tarım Bakanlığı, alışma Bakanlığı, İşKUR gibi kurumlar da kadın girişimciliği konusunda yoğun faaliyetlerde bulunmaktadır. Özellikle yerel yönetimler, sivil toplum rgtleri, Halk Eğitim Merkezleri girişimcilik eğitimleri vermektedirler².

Tüm bunların ışığında bu çalışmada, iş yaşamında girişimcilik faaliyetinde bulunan kadınların demografik ve kişisel özellikleri, yaşadıkları sorunlar belirlenmiş ve bu ereve de girişimcilik faaliyetlerinde bulunacak olan kadınlar arasında farkındalık yaratmak amaçlanmıştır.

2. Materyal ve Metot

Bu araştırma, Tekirdağ'da faaliyette bulunan kadın girişimcilerin özelliklerini belirlemeye yönelik tanımlayıcı bir çalışmadır ve çalışmanın ana kütlesini de bu kadın girişimciler oluşturmaktadır.

Araştırmada veriler, geliştirilen bir anket aracılığı ile toplanmıştır. Anket formunun geliştirilmesi sürecinde kadın girişimciler ile ön test yapılmış ve bu ön test sonuçlarına göre, ankete son şekli verilmiştir. Geliştirilen anket yüz yüze görüşme yoluyla uygulanmıştır.

Anketin uygulanabilmesi için, Tekirdağ'da Meslek odalarından 3 Mayıs 2010 tarihinde, kadın işyeri sahiplerinin meslek dalı ve adreslerinin bulunduğu bir liste alınmıştır. Bu listede, aktif olarak 800 kayıt bulunmaktadır. Toplam 800 girişimci ile anket uygulama zorluğundan hareketle örnekleme yapılmıştır. rnek hacminin belirlenmesinde oranlar için sınırlı ana kitle formülünden yararlanılmıřtır¹⁶. Formülde %90 güven aralığı, %5 hata payı ve ana kitleyi oluşturan kadın girişimcilerin özellikleri başlangıçta bilinmediği için, örnek hacmini maksimum kılacak şekilde $p=q=0.5$ olarak alınmış ve örnek hacmi 86 kişi olarak bulunmuş ve örneğe alınan kadın girişimciler tesadüfi olarak belirlenmiştir.

$$n = \frac{N \cdot p \cdot q}{(N - 1)S_p^2 + p \cdot q}$$

n = örnek hacmi (86), N = ana kitle hacmi (800), p = (0.5),

$q = 1 - p$, S_p^2 = oran varyansı (0,051020408).

Anketler 2010 yılı Mayıs-Haziran ayları arasında uygulanmıştır. Ankete verilen cevaplar, içerik olarak irdelendiğinde tutarsız cevaplar içeren 6 katılımcının anketi değerlendirmeye alınmamıştır. Anketler ve gözden geçirme işlemi tamamlandıktan sonra, analiz ve değerlendirmeler için temel bir kodlama planı geliştirilmiştir. Girilen verilerin sınıflandırılması, tablolar haline getirilmesi, tarif edici istatistiklerin hesaplanması ve gerekli analizlerin yapılmasında PASW 18.0 paket programı kullanılmıştır.

16. Newbold P., 2007, İktisat ve İşletme için İstatistik, ev:mit şenesen

Kadın girişimcilerden toplanan verilere ilk olarak Levene homojenlik testi uygulanmış ve varyansların homojen yani normal dağıldığı bulunmuştur. Bunun üzerine veri analizi olarak parametrik testlerin uygulanabileceği görülmüştür¹⁷.

Daha sonraki aşamada elde edilen veriler, çok değişkenli varyans analizi (Multivariate Analysis of Variance - MANOVA) ile değerlendirilmiştir. Çok değişkenli varyans analizi iki ve daha fazla bağımsız ve bağımlı gruplarda çok değişkenli normal dağılıma dayalı hipotezleri test etmek üzere geliştirilmiş bir yöntemdir. Çalışmada kullanılacak MANOVA analizi TEK YÖNLÜ MANOVA'dır. TY MANOVA'da H0 hipotezi g sayıdaki popülasyon ortalama vektörlerinin birbirine eşit olduğunu

varsayarken, H1 hipotezi popülasyon ortalama vektörlerinden en az birinin diğerlerinden farklı olduğunu varsayar. TY MANOVA için hipotezler aşağıdaki şekilde kurulmaktadır¹⁸.

$$H_0: \begin{bmatrix} \mu_1 \\ \mu_2 \\ \vdots \\ \mu_g \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \mu_{01} \\ \mu_{02} \\ \vdots \\ \mu_{0g} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} \mu_{01} \\ \mu_{02} \\ \vdots \\ \mu_{0g} \end{bmatrix} \quad H_1: \begin{bmatrix} \mu_1 \\ \mu_2 \\ \vdots \\ \mu_g \end{bmatrix} \neq \begin{bmatrix} \mu_{01} \\ \mu_{02} \\ \vdots \\ \mu_{0g} \end{bmatrix} \neq \begin{bmatrix} \mu_{01} \\ \mu_{02} \\ \vdots \\ \mu_{0g} \end{bmatrix}$$

Gruplar arasındaki değişimin hataya göre önemliliğini test etmek üzere kullanılan testlerden biri de *Wilks' Lambda* istatistigidir. Çalışmada bu test sonucu dikkate alınmıştır.

Çalışmada girişimci kadınlara ait üç eğitim grubu ele alınmıştır. Gruplar, ilköğretim mezunları, lise ve üniversite mezunları olarak belirlenmiştir. MANOVA analizinde, kadınların girişimci olmayı isteme nedenleri de bağımlı değişkenler olarak belirlenmiştir.

3. Araştırma Bulguları

Araştırma kapsamındaki kadın girişimcilerin demografik özellikleri incelendiğinde, %40 gibi büyük çoğunluğunun 36-45 yaşları arasında olduğu belirlenmiştir. Bunu %37.5 ile 26-35 yaş grubu ve %15.0 ile 46-55 yaş grubu izlemektedir. Dolayısıyla 26-45 yaş aralığında olan kadın girişimcilerin oranı toplamda %77.5 olarak gerçekleşmiştir. Kadın girişimcilerin 55 yaş üstünde olanlar ise %1.3 ile en düşük orandadır. Bu verilere göre Tekirdağ'da girişimcilik yapan kadınların önemli bir çoğunluğunun genç ve orta yaş grubunda olduğu söylenebilir. Benzer sonuçlar girişimcilğe yönelik bazı çalışma sonuçlarında da elde edilmiştir. Örneğin; Soysal² tarafından yapılan çalışmada işletme sahibi olan kadın girişimcilerin, genellikle 26-45 yaş arasında (%43.3), Çelik ve Özdevecioğlu¹ Nevşehir'de yaptıkları çalışmada işletme sahibi olan kadın girişimcilerin, genellikle

17. 12 Şener Büyükoztürk, "Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi Kitabı (6. baskı)", Ankara: PegemA Yayıncılık, 2006.

18. 13 Kazım Özdamar, "Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi 2 / Çok Değişkenli Analizler", Eskişehir, 2004, 5.baskı, ISBN No: 9756787112

26-45 yaş arasında ve Birleşmiş Milletler Global Girişimciliği İzleme Programı kapsamında 2003 yılında yapılan araştırmada erkek ve kadınların her ikisi için girişimcilik faaliyetlerinin en yoğun yaşandığı 25-34 yaş grubunda olması bu çalışmayı destekler niteliktedir.

Tablo-1: Kadın Girişimcilerin Demografik özellikleri

	Sayı	%		Sayı	%
Yaş Grupları			Aylık Gelir		
16-25	5	6.2	750'den Az	4	5.0
26-35	30	37.5	751-1500	27	33.8
36-45	32	40.0	1501-3000	26	32.5
46-55	12	15.0	3001-5000	15	18.7
55 ≥	1	1.3	50001 ve üstü	8	10.0
Eğitim Grupları			İşletmelerin kuruluş tarihi		
İlköğretim	20	25.0	1970-1980	1	1.3
Lise Mezunu	35	43.8	1981-1990	3	3.7
Üniversite Mezunu	25	31.2	1991-2000	27	33.8
			2001-2010	49	61.2
Medeni Durum			Konut Mülkiyeti		
Evli	55	68.7	Ev Sahibi	57	71.3
Bekâr	25	31.3	Kıracı	19	23.7
			Diğer	4	5.0

Araştırmaya katılan kadın girişimcilerin eğitim durumları incelediğinde, %43.8'inin lise mezunu olduğu, %31.2'sinin üniversite, %25.0'inin ilköğretim mezunu oldukları saptanmıştır. Lisansüstü öğrenim görmüş olan kadın girişimcilerin oranı ise oldukça düşük olup sadece %2.5 olarak bulunmuştur. Buna göre Tekirdağ'da girişimcilik faaliyetinde bulunan kadın girişimcilerin önemli bir oranının (%75.0) lise ve üzeri bir eğitim seviyesine sahip oldukları söylenebilir.

Türkiye'de kadın girişimciler üzerine yapılan çalışmalarda, üniversite veya benzer yükseköğretim mezunu kadın girişimcilerin oranı %15 olarak belirlenmiřtir⁶. Araştırma verilerine göre Tekirdağ'da girişimcilik faaliyetinde bulunan kadınların eğitim seviyesinin, Türkiye ortalamasına göre yüksek olduğu ifade edilebilir.

İşletme sahibi kadınların %68.7'sinin evli, %31.3'ünün bekâr olduğu belirlenmiştir. Bu verilere göre girişimci kadınların önemli bir çoğunluğunun evli oldukları görölmektedir.

Araştırma kapsamındaki kadın girişimcilerin işletmelerinin kuruluş tarihleri ile ilgili verilere bakıldığında, %61.2'si gibi önemli bir kısmının 2001 yılı ve sonrasında kurulduğu görölmektedir. Diğer taraftan işletmelerin %33.8'inin 1991-2000 yılları arasında ve %3.7'sinin ise 1981-1990 yılları arasında kuruldukları belirlenmiştir. Bu verilere göre kadın girişimcilerin 1991 ve özellikle 2001 yıllarından sonra iş yaşamına daha önemli oranda katıldıkları görölmektedir. Bu durumun, kadınların eğitim düzeylerinin yükselmesi, artan işsizlik, kamu ve özel sektörde istihdamın sınırlı olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan kadın girişimcilerin çoğunluğunun (%57.6) aileleri 3 ve daha az kişiden oluşmaktadır. Ailesi 5 kişi ve daha fazla olanlar ancak %6.3'tür.

Kadın girişimcilerin çoğunlukla (%71.3) oturdukları evin sahibi konumunda olup kiracı olanlar ise %23.7'sini oluşturmaktadır.

Kadın girişimcilere, "İşletmenizde işçi istihdam ediyor musunuz?" şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Bu soru için alınan yanıtlara bakıldığında, kadın girişimcilerin %56.3'ünün işletmelerinde işçi istihdam ettikleri, %43.8'inin ise işçi istihdam etmedikleri belirlenmiştir.. Buna göre işçi istihdam eden kadın girişimcilerin, istihdam ettikleri işçi sayısına göre dağılımında %56.0'lık bir oranla ilk sırada 1 işçi çalıştıran işletmeler, ikinci sırada %32.6 ile 2-5 arasında işçi çalıştıran işletmeler, üçüncü sırayı %7.5 ile 6-10 arasında işçi çalıştıran işletmeler ve son sırayı ise %3.9 ile 41-80 işçi çalıştıran işletmeler almaktadır. Bu bulgulara göre istihdam edilen işçi sayısına göre işletme büyüklüğü kapsamında bir değerlendirme yapmak gerekirse, kadın girişimcilerin sahip oldukları işletmelerinin önemli bir oranının mikro ölçekli işletmelerden oluştuğu söylenebilir. Benzer bulgulara Soysal¹⁹'ın yapmış olduğu araştırmada da rastlanmaktadır. Ancak işsizliğin son derece yüksek olduğu günümüzde kadınların istihdam yaratmaları oldukça önemli bir durumdur.

Araştırmaya dâhil edilen kadın girişimciler işlerini kurarken %35.6'sı kendisinin birikimi ile kurduklarını, %58.2'si ailesi ve eşi tarafından finansal olarak desteklendiklerini belirtmişlerdir. Banka ve diğer kaynaklardan yararlananların oranı ise %6.2'dir. Bu bulgulara göre kadın girişimcilerin daha çok kendi çabaları ve ailelerinin desteği ile işletmelerini kurdukları tespit edilmiştir. Buradan bankaların kadın girişimcileri bu alanda daha fazla desteklemesi gereği ortaya çıkmaktadır.

Tekirdağ'daki kadın girişimcilerin en yoğun olarak ilgilendikleri faaliyet alanları, %40.0 ile tekstil, %16.0 ile gıda, %11.3 ile güzellik merkezi ve kuaförlüktür. Girişimci kadınların %32.7 ise diğer iş kollarında (muhasibecilik, sigortacılık, emlakçılık, pazarlama, turizm vb.) faaliyet göstermektedir.

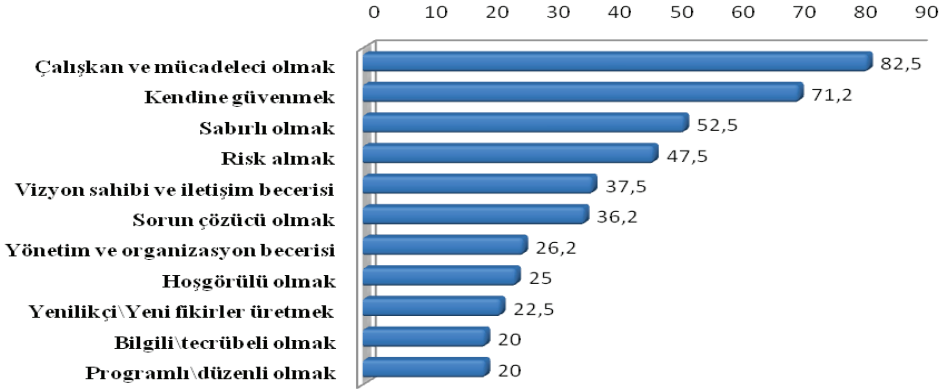
Genellikle seçilen faaliyet alanlarına bakıldığında kadın müşterilere yönelik faaliyet alanlarının tercih edildiği söylenebilir. Bu durum kadınların iş hayatında yaşadığı cinsiyete dayalı rol ayrımcılığı engelini de önemli oranda kanıtlamaktadır. Çünkü kadının toplumdaki cinsiyet rolünden dolayı onun ev hayatı ve iş hayatı arasında denge kurmak zorunda olması, onun daha çok kadınların çalıştığı mesleklere yönelmesine yol açmıştır¹⁹. Nitekim Çakıcı'nın⁷ yapmış olduğu araştırmada da kadınların en fazla faaliyet içinde oldukları ticari alanlar; butik, tuhafiyecilik, çiçekçilik, parfümeri ve hediyelik eşya olarak bulgulanmıştır. Bu çalışmada hizmet sektöründe faaliyet gösteren kadın girişimcilerin ise en fazla kuaför ve güzellik salonu (%43.7) ve lokanta, pasta ve yiyecek işletmeleri (%25) gibi hizmet sektörlerinde faaliyetlerini sürdürdükleri belirlenmiştir.

Genel olarak girişimcilerin kişilik özellikleri olarak; başarılı ve güçlü olma isteği, mücadelecilik, risk üstlenme arzu ve yeteneği, liderlik, karar alma ve uygulama

19. 14 Müslüme Narin, Akın Marsap, Mehmet Ali Gürol, "Global Kadın Girişimciliğinin Maksimizasyonunu Hedefleme: Uluslararası Arenada Örgütlenme ve Ağ Oluşturma", Gazi Üniversitesi IIB Fakültesi Dergisi, 8(1), 2006, 65-78.

yeteneği, kendini geliştirme arzusu, planlı çalışma ve araştırma yeteneęi²⁰, yenilikçi, belirsizlikleri göze alma, risk almaktan kaınmama²¹, yaratıcı, atılımcı, ileriye görebilen, vizyon sahibi²², öz güveni olan, öngörü yeteneği olan, analiz yapabilen, güven uyandıran, seçici, dürüst, esnek²³, dinamik bir kişilik, yeniliklere açıklık ve büyüme tutkusu olan²⁴ gibi olumlu birçok özellik sıralanmaktadır⁷.

şekil-1: Kadın Girişimcilerde Olması Gereken Kişilik zellikleri



Tekirdağ'daki kadın girişimcilere, bir kadın girişimcide olması gereken kişilik özellikleri sorulmuştur. Ankete katılan kadın girişimciler birden çok seçeneği yanıtlamışlardır. Buna göre, kadın girişimcilerde bulunması gereken kişilik özelliklerinin başında "alışkan ve mücadeleci (82.5)" olmak gelmektedir. nemli diğer özellikler ise "kendine güvenmek(71.2), sabırlı olmak (52.5), risk almak (47.5), vizyon sahibi ve iletişim becerisi olmak (37.5) olarak sıralanabilir.

MANOVA testinin ilk aşamasında gruplara ait kovaryans matrislerinin homojenliği test edilmektedir. Çalışmada kovaryans homojenliği testi için Box'un kovaryans matrisleri homojenlik testi kullanılmıştır (Tablo 2). Test sonucuna göre grup kovaryans matrislerinin homojen olduğu sonucuna varılmıştır (*Olasılık* = 0.366). Buna göre MANOVA analiz sonuçları grupların önemliliğinin analizinde kullanılabilecektir.

Tablo-2: Kovaryans Matrislerinin Homojenliği Testi

Box's M	293,640
F	1,711
df1	132
df2	10649,001
Olasılık	0,366

20. 15 Adnan şahsvar, "Girişimcilik ve Kendi İşini Kurma Konferansı", Mersin Üniversitesi (7-8 Mayıs 2003)

21. 16 Oğuz Aktan, "Türk İş Adamı ve İşletmesi", Gündoğan Yayınları, Ankara, 1996

22. 17 Uğur Dolgun, "Girişimcilik", Alfa Basım-Yayın Dağıtım Ltd. şti, İstanbul, 2003

23. 18 Canan etin, "Yeniden Yapılanma, Girişimcilik, Küçük ve Orta Boy İşletmeler ve Bunların zendirilmesi. Der Yayınları, İstanbul, 1996

24. 19 Tamer Müftüoğlu, "Türkiye'de Küçük ve Orta lekli İşletmeler" 4. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 1997

Çalışmada ele alınan üç eğitim grubuna ait ortalama vektörlerinin birbirlerinden önemli düzeyde (0.05) farklı oldukları görülmektedir (Wilks' Lambda=0.616, Olasılık=0.057) (Tablo 3). Bu sonuca göre, girişimci olmayı isteme nedenlerinden en az biri diğer gruplarınkine göre farklılık göstermektedir.

Tablo-3: Grup Ortalama Vektörlerinin Test Sonuçları

Etki	Test Değeri	F İstatistik	SD Hipotezi	SD Hatası	Olasılık
Sabit					
Pillai's İz	,977	251,675(a)	11,000	64,000	,000
Wilks' Lambda	,023	251,675(a)	11,000	64,000	,000
Hotteling's İz	43,257	251,675(a)	11,000	64,000	,000
Roy's En Geniş Kök	43,257	251,675(a)	11,000	64,000	,000
Grup					
Pillai's İz	,424	1,590	22,000	130,000	,058
Wilks' Lambda	,616	1,594(a)	22,000	128,000	,057
Hotteling's İz	,558	1,598	22,000	126,000	,057
Roy's En Geniş Kök	,391	2,309(b)	11,000	65,000	,018

Kadın girişimcilerin girişimci olmak isteme nedenlerinin eğitim gruplarına göre hangi neden ya da nedenlerin farklı olduğunu belirleyebilmek için MANOVA test sonuçlarına göz atmak gerekmektedir (Tablo 4). MANOVA testine geçmeden önce değişkenlerin hata varyanslarının homojenliği test edilmelidir. Tablo 4'te verilen Levene testi sonuçlarına göre altta belirtilen değişkenlerin (girişimcilik nedenleri) hata varyansları homojendir (Olasılık > 0.05).

Tablo-4: Hata Varyanslarının Homojenliği Testi (Levene's Test)

	F İstatistiği	sd1	sd2	Olasılık
Başarılı bir iş kadını olmak	1,695	2	74	0,264
Bağımsız çalışmaktan hoşlanmak	1,652	2	74	0,471
Hayal ettiğim işi yapmak	1,292	2	74	0,281
İstihdam yaratmak için	1,177	2	74	0,314
Toplumda bir statü kazanmak	,026	2	74	0,975
Esnek çalışma saatleri olması	4,693	2	74	0,212
Kendi iş yerim olsun istediğim	2,017	2	74	0,140
Farklı hareketli işler yapmak	2,130	2	74	0,227

Yaşadığım bölgede pazarda görülen bir açığı tamamlamak	1,356	2	74	0,264
Ekonomik gelir elde etmek	,900	2	74	0,411
Ailemden gelen bir uğraş olduğu için	1,361	2	74	0,263

MANOVA analizi sonucuna göre eğitim grupları arasındaki farklılığın girişimci olmayı isteme nedenlerinin üç tanesinden kaynaklandığı Tablo 5'te görülmektedir. Bağımsız çalışmaktan hoşlanmak ($p=0.019$) ve esnek çalışma saatleri olması ($p=0.003$) ve farklı hareketli işler yapmak ($p=0.002$) gruplara göre önemli düzeyde farklılık göstermektedir. Diğer girişimci olma nedenleri için gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo-5: MANOVA Testi Sonuçları

Bağımlı değişkenler	Tip III Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F istatistiği	Olasılık
Başarılı bir iş kadını olmak	1,091	2	,545	1,153	0,321
Bağımsız çalışmaktan hoşlanmak	6,743	2	3,372	4,163	0,019*
Hayal ettiğim işi yapmak	1,125	2	,563	,499	0,609
İstihdam yaratmak için	5,906	2	2,953	2,502	0,089
Toplumda bir statü kazanmak	,231	2	,116	,180	0,836
Esnek çalışma saatleri olması	1,812	2	,906	,693	0,003*
Kendi iş yerim olsun istediğim	2,146	2	1,073	1,754	0,180
Farklı hareketli işler yapmak	12,457	2	6,228	6,544	0,002*
Yaşadığım bölgede pazarda görülen bir açığı tamamlamak	4,360	2	2,180	1,737	0,183
Ekonomik gelir elde etmek	,419	2	,210	,490	0,615
Ailemden gelen bir uğraş olduğu için	2,723	2	1,362	,883	0,418

Kadın girişimcilere oda dışında herhangi bir örgüte üye olup olmadıkları sorulduğunda % 37.5'i üye olduklarını belirtmişlerdir. Kadın girişimcilerin yaklaşık üçte ikisi oda dışında herhangi bir örgüte üye değildir. Üye olanların ise sadece dernek üyeliği bulunmaktadır. İşleri ile ilgili kurulacak herhangi bir örgüte üye olmak isteyenler %70 oranındadır. Kadın girişimciler kurulacak bir örgüte çoğunlukla (%65) tecrübelerini paylaşarak destek verebileceklerini belirtmişlerdir. Bu sonuçlar özellikle örgütlenme açısından bir boşluk olduğunu ve bu konuda yapılacak faaliyetlerin kadın girişimciler tarafından destekleneceğini göstermektedir.

4. Sonuç

Araştırma sonucunda kadın girişimcilerin iş hayatına daha yoğunluklu olarak, 1990 ve özellikle 2000 yıllarında başlamışlardır. Diğer taraftan kadın girişimcilerin işletmelerinin mikro ve küçük işletme niteliğinde kuruldukları ifade edilebilir. Araştırma kapsamındaki girişimci kadınların, erkek egemen sektörlerden çok az sermaye gerektiren "kadınlara yönelik" alanlarda faaliyette bulundukları ve daha

çok kendi yetenek ve bilgilerine uygun ve müşterisi daha çok bayan olan faaliyet alanlarında yoğunlaştıkları söylenebilir.

Araştırmada bir diğer ulaşılan sonuç ise kadın girişimcilerin yarısından fazlasının işletmelerinde işçi istihdam ettikleri fakat istihdam edilen işçilerin sayısının mikro işletme düzeyinde kaldığı şeklindedir. Kadın girişimcilerin işletmelerini daha çok kendi çabaları, aile ve eş desteği ile kurdukları ortaya konulan bir diğer bulgu olmuştur.

Araştırma sonucunda yapılan MANOVA analizine göre eğitim grupları arasında girişimci olmayı isteme nedenlerine göre önemli düzeyde farklılık bulunmaktadır. Bunlar bağımsız çalışmaktan hoşlanmak, esnek çalışma saatleri olması ve farklı hareketli işler yapmak gibi isteklerdir.

Kadınların iş dünyasına girmesi her geçen sürede artarak devam etmektedir. Bu nedenle kadın girişimcileri teşvik etmek için özellikle finansal açıdan gerekli çalışmaların yapılması ve bu alanda politikalar geliştirmek ülkemiz ekonomisi açısından önemli hale gelmektedir.

Kaynaklar

Çelik, C., Özdevecioğlu M., (2001), "Kadın Girişimcilerin Demografik Özellikleri ve Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Nevşehir İlinde Bir Araştırma", 1. Orta Anadolu Kongresi, Nevşehir, 487-498.

Soysal, A., (2010), "Türkiye’de Kadın Girişimciler: Engeller ve Fırsatlar Bağlamında Bir Değerlendirme", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt 65, sayı 1, Ankara

Müftüoğlu, T., (2000), "Girişimcilik", Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi Ders Kitapları Yayın no:18, s:69, Eskişehir.

Ecevit, Y., (1993), "Kadını Girişimciliğe Özendirme ve Destekleme Paneli, Bildiriler ve Tartışmalar", Ankara: Devlet Bakanlığı Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, Eğitim Serisi, Yayın No:74, s:20

Gürol, M.A., (2000), "Türkiye’de Kadın Girişimci ve Küçük İşletmesi: Fırsatlar, Sorunları, Beklentiler ve Öneriler", Atılım Üniversitesi Yayını-2, s:25, Ankara

Yetim, N., (2008), "Sosyal Sermaye Olarak Kadın Girişimciler: Mersin Örneği," eab.ege.edu.tr/pdf/2_2/C2-S2-%20M8.pdf (İndirilme Tarihi: 04.11.2008).

Çakıcı, A., (2003), "Mersin’deki Kadın Girişimcilerin İş Kurma Öyküsü ve İş Kuracak Kadınlara Öneriler", 11.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, s:87-88, Afyon

Örücü, E., Kılıç, R., Kılıç, T., (2007), "Cam Tavan Sendromu ve Kadınların Üst Düzey Yönetici Pozisyonuna Yükselmelerindeki Engeller: Balıkesir İli Örneği," Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi Dergisi", 14 /2: 117-135.

Toksöz, G., (2007), "İşgücü Piyasasının Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Analizi ve Bölgeler Arası Dengesizlikler," Çalışma ve Toplum, 4.

Kansız, N., Acuner, ř.A., (2008), “Üretim ve İstihdama Katılımda Kadının Yeri,” Kalkınmada Anahtar Verimlilik Dergisi, 20/240.

Newbold P., (2007), İktisat ve İşletme için İstatistik, Çev:Ümit Şenesen

Büyüköztürk, ř., (2006), Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi Kitabı (6. baskı), Ankara: PegemA Yayıncılık.

Özdamar, K., (2004), “Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi 2 / Çok Değişkenli Analizler”, Eskişehir, 5.baskı, ISBN No: 9756787112

Narin, M., Marsap, A., Gürol, M. A., (2006), “Global Kadın Girişimciliğinin Maksimizasyonunu Hedefleme: Uluslararası Arenada Örgütlenme ve Ağ Oluşturma”, Gazi Üniversitesi IIB Fakóltesi Dergisi. 8(1), 65-78.

şahşüvar, A., (7-8 Mayıs 2003), “Girişimcilik ve Kendi İşini Kurma Konferansı”, Mersin Üniversitesi

Aktan, O., (1996), “Türk İş Adamı ve İşletmesi”, Gündoğan Yayınları, Ankara.

Dolgun, U., (2003), “Girişimcilik”, Alfa Basım-Yayım Dağıtım Ltd. şti. İstanbul.

Çetin, C., (1996), “Yeniden Yapılanma, Girişimcilik, Küçük ve Orta Boy İşletmeler ve Bunların Özendirilmesi”, Der Yayınları, İstanbul.

Müftüoğlu, T., (1997), “Türkiye’de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler”, 4. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara.



Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Değirmencik Yolu Üzeri Kavaklı / KIRKLARELİ

Tel: 0 288 246 17 09 Faks: 0 288 246 17 71

Web: www.iibf.kirklareli.edu.tr